

UNGDOM, DET NYE NORGES KALLER!

70

Det skulle vere unødvendig i disse dager aa gjøre opmørsom paa at vaart fedreland idag er i fare. Den tid vi lever i, ~~idag~~ er vel den mest alvorlige krisetid vaart land har gaatt gjennem siden 1814.

Det som alle hadde trodd ikke kunde hende her, det kom til oss alikevel. Det ragnarokk som den moderne krig er, forplantet sig hit opp til Europas tidligere saa rolige hjørne. Vaart land er blitt ett besatt land, og har mistet sin selvstendighet. Det er saa mange som idag bare ser den ene vei, og legger all ~~denne~~ skylden for det som er hendt paa tyskernes skuldre. Men er vi igrunnen ikke selv skyld i det utføre som vi er kommet opp i? Det er et gammelt ord som sier at et folk har det styre det fortjener, og det burde vi her hjemme legge oss paa sinne.

Førkrigstiden var preget av det demokratiske system. Det som var karakteristisk for dette system var: Frihet til aa gjøre det en ville, vel aa merke bare for dem som hadde makten, dernest en fordeling av ansvarset, slik at ingen blev, eller kunde gjøres ansvarlig for alle da bommerter som blev gjort. Det demokratiske system var ikke noget norsk system, vi ~~tok~~ det fra den franske revolusjon, hvor det blev kjempet gjennem, Denngang for over 150 aar siden var sikkert systemet aldeles udmerket. De første programposter ~~var~~: Frihet, likhet og broderskap er programposter som heleden siviliserte verden idag ~~oppnemt~~ hylder. Men det er selvinnlysende at ogsaa et system engang maa overleve sig selv og bli foreldet, og det er det som er skjedd idag. Det demokratiske system slik som det hadde utartet hos oss og i de aller fleste andre demokratiske land, hadde ikke stort med aanden fra den franske revolusjon aa gjøre.

En slik vanskelig tid som den vi lever i idag, den krever at absolutt de beste, intelligenteste og best utdannede menn staar for styre og stell, og ikke en flokk mindreverdigheter. I dag hvor konkurransen er saa skarp, at kun det beste er godt nokk, nytter det ikke aa dukke opp med mindreverdige produkter. Derved dommer man sig selv til en snarlig undergang. Det var vel nærmest dit Norge var kommet. Alle her hjemme var saa optatt med sole sig selv i glansen av vaar herlige frihet og demokrati, at de ikke

2 side.

opdaget alle de ~~sy~~^Kbanker som etter hvert samlet sig i horisonten. Vi var kommet dit i Norge at det var ikke dyktighet og utdannelse som var det avgjørende om en mann skulle komme fram i konkurransen, men nesten udlukkende om hans politiske overbevisning var i overensstemmelse med regjeringspartiets. Det var ikke noget~~X~~^K som var seregent for arbeiderpartiet; nei, de borglige partier var det som viste veien den gangen de hadde regjeringsmakten. I det hele tatt viste de borglige og arbeiderpartiet sig saa ha svært mange likhetspunkter .

Arbeiderpartiet kom til makten i 1935 med et program som var tvers igjennem revolusjonert og internasjonalt. Man gikk inn for aa skape et Sovjet Norge, dvs. man vilde opheve eiendomsretten, gi alt til staten , og gjøre alle mennesker til treller for den internasjonale jødedom. For bolsjevismen , marxismen og komunismen er alt sammen jødernes verk. Det var gjennem disse lærer at jødene vilde forsøke aa erobre ~~aa~~^K sig verdens makten, og svinge sig opp til jordens herskende klasse.

Naar man samtidig kjenner til at jødene eier omtrent det meste av jordens gull, og som saadanne har den økonomiske makt i verden, forstaar man best hvordan og hvorfor jødene med deres underavdelinger, paa den ene side kapetalistene ~~ku~~^K, og paa den andre side komunister og sosialister kan være enige om aa slaa ned det nye som bryter sig fram, og som vil bety døden for deres verdensmakt. Derfor oplevede vi ogsaa her hjemme at arbeiderpartiet etter at deres store forbillede Sovjetunionen hadde spilt falitt i Finnlandskrigen orrienterte sig mot den andre av brødrene nemlig mot kapetalistenes og jødenes nærborg, London. Det som fant sted var ingen epokegjørende omveltning innen partiet, bare et alderig saa lite sidesprang. Fienden var nemlig den samme både før og etter krum = springet, nemlig den nye tid med dens nasjonalsosialisme.

De av vaare gamle politiske ledere som hadde littegramm klarsyn, hadde nemlig før lenge siden erkjent og forstaatt at den eneste virkelige fare for dem og deres makt var den nye tid. Det brede lag av folket var misfornøid med statens styre, og saa sig bare omkring etter noget bedere .

Det freser bare op i de avbrente bjelkene av og til.

Like før han kommer til hotellet hører han raske skritt. Det er en engelsk soldat som løper nedover mot havnen. Mannen er tungt belesset og peser under vekten av den svære bagasjen.

- De behøver ikke å løpe, sier Muto, alle skibene er gått.

Det er artilleristen Jone Murray, 21 år gammel. De to mennene står der og ~~bunker~~^{lurer} på hva de skal gjøre. Jone Murray har satt sine ting ned på gaten og tørrer sveden av sig.
~~til~~

Så lyder et kraftig skudd, derpå et ~~til~~.
De følges av hele salver. Helvete bryter løs.

De to englendere stirrer utover fjorden og får øie på lynglimtene i mørket.

- Det er våre torpedojagere, sier Jone Murray.

Straks etter går det op for dem hva disse skuddene betyr. Over alt langs bryggene står det materiell englanderne etterlot, - lastebiler, motorisert artilleri, vogner av alle slag, - en veldig vognpark. Nu skytes det på alt dette for at det ikke skal falle i tyskernes hender. Flammer luer op. Hver gang en bensintank antennes ser de en stikkflamme som skjærer op mot nattehimlen med en fresende lyd.

Her ødelegges det materiellet som general Carton de Wiart skrev til oberst Getz om: "Vi etterlater oss en del materiell her, som vi håper De vil komme og ta, og jeg vet at det vil være av stor verdi for Dem og Deres tapre tropper"....

SISTE DAGSBEFALING

Oberst Getz' brigadekvarter, 3.5.1940

I dette øieblikk har oberst Getz ingen anelse om hvordan englanderne behandler det materiellet de har lovet ham.

Det ville ikke ha interessert ham så svært heller. Han er i øieblikket beskjeftiget med ganske andre ting. Han sitter i sitt kvarter med et alvorlig ansikt, og skriver og skriver...

Han har gått i gang tre ganger, men hver gang

142
~~kan ikke høres på~~

forkastet det. Men nu er han endelig ferdig med dette arbeide. Han kaller på sin skriver og dikterer ham utkastet til en dagsbefaling:

"Da England og Frankrike av oss ukjente grunner har oppgitt forsøket på å støtte oss i vår kamp og inatt uten varsel har trukket sine tropper ut ved Namsos, står vi idag alene overfor de tyske samlede stridskrefter - allerede omgått i flanke og rygg av tyskere på den linje som de engelske og franske tropper skulde holde.

Uten mulighet for hjelp utenfra og alene med ammunisjon for en slagdag og uten fly og luftvern og andre nødvendige våben, vil videre kamp bare føre til total intetgjørelse, uten å fremme noe militært formål.

Jeg har derfor idag foreslått for den tyske overledelse at det skal inntrae våbenhvile, og herunder handlinger om etablering av fredstilstand for Trøndelags vedkommende, som det er gjort for sørøenforliggende deler av vårt land.

Det er min tunge plikt som fungerende øverste kommanderende i Trøndelag å meddele de under min kommando stående avdelinger dette.

O.B.GETZ
Fungerende Divisjonschef

Oberst Getz ber sin stabschef komme inn. Han viser ham dagsbefalingen og den skrivelse han har rettet til den tyske øverstkommanderende.

- Hvad mener De om dette?

Stabschefen leser de to skrivelsene igjen, nem, legger dem på bordet og snur sig vekk.

- Jeg har ingen ting å bemerke. Det er bra som det er. Det er ikke annet å gjøre.

- Vel, sier oberst Getz. - Så får vi ~~uttale~~ ^{skade} befalingen til troppeavdelingene. Vil De be kaptein Haaland komme inn.

Kaptein Haaland er brigadens adjutant. Et par minutter senere står han foran sin chef.

- Her er et brev, sier oberst Getz, et brev som er bestemt for tyskerne. I dette brevet har jeg anholdt om en våbenstillstand på 72 timer. Ta dette brevet og begi Den øieblikkelig avsted til de tyske tropper som rykker frem over Namdalseidet. Glem ikke å ta med et hvitt flagg.

3. Mai 1940

Bilag 6c

Gruppe Trondheim Ia.

V E R H A N D L U N G
über die Kapitulation der dem Oberbefehlshaber in Møre og und
Romsdal unterstellten Einheiten.

1. Zugegen sind
 - a. von Seiten des deutschen Wehrmachtsbefehlshaber in Trondheim:
Major i G. Baron Freytag von Loringhoven,
Der deutsche Konsul in Trondheim, Freg.Kap.a.D. Dr. Nolda
Der erste Ord.Offz. des Gruppe Trondheim, Obit. Groschupf.
 - b. von Norwegischen Seite
der Bevollmächtigte des Oberbefehlshabers des 2.Norw.Div.
Stabssjef Oberst Schiøtz,
Chef des Adjutantstabes des kommandierenden Generals,
Oberstleutnant Beichmann,
2. Beginn der Verhandlung: 3/5-1940 -230 Uhr.
3. Ort der Verhandlung: Gasthaus zu Rindalen.
4. Die Kapitulation der 2.Norw.Div. wird unter folgende Bedingungen durchgeführt:
 - a. In Anerkennung des tapferen Verhaltens der dem Generalmajor Haug unterstellten norw. Truppen wird es das Bestreben der deutschen Wehrmachtsbehörden sein, Offiziere, Unteroffiziere und Mannschaften baldmöglichst ihren Berufen wieder zuzuführen.
 - b. Die Kapitulation erfolgt Bedingungslos und erstrebt sich auf die Truppen die in dem in der Anlage beigefügten Verzeichnisse aufgeführt sind. (Sieht Anlage 1)
 - c. Die der norw. 2. Division unterstellten Truppen haben sich ab sofort jeglicher Feindseligkeiten gegenüber deutschen Truppen zu enthalten, entsprechend dem Befehl der 2. norw. Division vom 2/5-1940.
 - d. Waffen, Gerät und Munition sind bis zur Ablieferung sicherzustellen und fremdem Zugriff zu entziehen.
 - e. Die 2. Norw. Division wird bis auf weiteres in folgenen Unterkunftsraum untergebracht: Aandalsnes (ausschl. Romsdalsfj., Længfj., Eresfj., einschl.) Die 2. Norw. Division ist berechtigt die nordlich des Eresfj. liegenden Truppen heranzuziehen. In dem zugewiesenen Unterkunftsraum kann zur besseren Unterbringung der Truppen Quartierwechsel vorgenommen werden.
 - f. Die der 2. Norw. Division unterstellten Pioniere können zu Wegeausbesserungsarbeiten herangezogen werden.
5. Über den entgültigen Abtransport der 2. Norw. Division und die Abgabe der Waffen u.s.w. ergeht besondere Befehl.
6. Der Norwegische Bevollmächtigte bittet zu veranlassen dass weitere Luftangriffe gegen den den Truppen der 2. Norw. Division zugewiesenen Raum unterbleiben.
7. Ende der Verhandlung: 3/5-1940 - 5 Uhr.
8.
9.

Johannes Schiøtz
2. norske divisjon

Baron Freytag von Loringhoven
Major in G.
Dr. Nolda - Konsul

Fatt avskrift:

H. L. Lovenskiold,
kaptein

UNDERVISNING I GEOGRAFI

London, 4.mai 1940

Igår ankom utenriksminister Koht til Skottland.

Reisen foregikk om bord i et lite engelsk krigsskip og var slett ikke uten interesse. Han var ikke den eneste passasjer. Koht hadde den fornøielse å treffe Madame Dampierre, fruen til den franske ministerv. Det er en kjent sak at professor Koht har en gammel klokkerkjærlighet til alt som er fransk, - ikke minst for franske damer.

~~sjølsagt,~~

Hyggeligere ville det selv sagt ha vært om de to hadde vært de eneste passasjerer om bord. Men det var dessverre ikke tilfelle. Sir Cecil Dormer og hans frue gjorde også overfarten med, og Koht reiste heller ikke alen. Forsvarsminister Ljungberg fulgte med ham som en slags sidordnet.

Idag ankommer de to ministre til London.

Det vilde vært pokker så hyggelig om for eksteriørminister Halifax hadde mottatt sin norske kollega på jernbanestasjonen. Det har han imidlertid ikke gjort. I steden har han sendt en hr. Monck som sin representant. Men hvem kjenner vel Mr. Monck?

Imidlertid skal ingen kunne si at hr. Monck ikke gjør sitt beste. Han holder en pen liten velkomsttale og stiller i utsikt at det skal komme hjelp både fra ham selv og fra myndighetene. Derpå ledes samtalen over på de siste dagers begivenheter. Mr. Monck vil gjerne ha inngående beskjed om hvordan stemningen er i Norge.

- Det er lett å tenke sig at den ikke er over drevent god, svarer Koht.

- Man må imidlertid ikke holde op med å gjøre det klart for ~~folk~~ ^{nasjonen} at England ikke kunde handle anderledes enn det gjorde....

- Ingen lett opgave, innskyter Koht sarkastisk

- Ingen kan bestride at NWEF har gjort alt som stod i dens makt...

I dette øieblikk kjører bilen frem. Den har stått og ventet i nærheten av sporet. Herrene tar plass ~~bilen~~ og kjører avsted.

Koht gjenoptar den avbrutte samtalens:

- De nevnte NWEF. Hvis jeg ikke er feil underrettet, skal dette bety North-Western Expeditionary Force. Er det ikke så?

- Helt riktig, svarer Mr. Monck.

- Jeg må da bemerke at vi i Tromsø svært ofte brøt våre hoder i anledning dette merkverdige navnet.

- Hvorfor det? spør Mr. Monck trohjertig. - I hæren er det alminnelig å ha den slags betegnelser.

- Det er nok så, men det er vel ikke alminnelig at man forveksler nordøst med nordvest. Norge ligger da nordøst for England.

- Det er jo sant, innrømmer Mr. Monck. - Je skal undersøke den saken. Myndighetene har nok sine grunner for det, tenker jeg.

Minister Ljungberg avslutter den geografiske samtale med en tørrvittig bemerkning.

- La oss gå ut fra at det er en krigslist for å narre tyskerne.

Herrene kjører i retning av Kensington til det norske gesandtskap, hvor der finner sted timelange samtalere med hr. Colban.

Derfra går det i bil til BBC, hvor Koht holder en tale til nordmennene. Det er en opfordring til å vis tålmodighet. Koht uttaler bl.a.:

- De alliertes hjelp kan ikke vise sin virking straks. Vent litt, ta det med ro en stund... Det er mange som spør om ikke landet kunde vært spart for alt dette. Men spørsmålet ~~var~~ stod ikke lenger om vi kunde fortsette være nøytrale, men om hvilken av de krigførende parter vi skulle slutte oss til...

Norge har imidlertid tatt sin beslutning.

- Vi er Englands allierte, erklærte Koht senere i et intervju han gav den i London bosatte journalist Bjarne Braatøy.

Minister Koht gir intervjuer på løpende bån

-145-

Han blir beleiret av engelske journalister. Han blir fotografert fra alle kanter. Atter og atter retter han på slipset sitt og glattstryker dressen, en dobbeltspent stripet spaserdress som han i en fart fikk sydd sig i Tromsø. Koht har ikke hatt så stor erfaring med hensyn til å omgåes verdenspressen akkurat. Smilet hans blir gjerne litt forlegent og krampaktig. De billede han ser av sig selv i avisene, huer ham ikke.

. . . Han blir spurtt om hvor lenge han akter å bli.

- Det blir ikke lenge, svarer han, min plass er over i Norge. Jeg blir her bare et par dager og drar så videre til Paris.

- Er det tillatt å spørre Dem, hr. minister, hvad De akter å foreta Dem i Paris?

- Å, litt av hvert, er det noe upresise svar.

Ja, hvad Paris angår så har professor Koht gode grunner for å uttrykke sig litt ubestemt. For de mindre som knytter ham til Paris er av utpreget privat natur.

5. mai 1940

Bild 11

(Pre oberst Getz's bok "Fra krigen i Nord-Trøndelag 1940")

Brigadeordre 5. mai 1940

"På grunnlag av den situasjon som oppsto ved de franske og engelske troppers plutselige tilbaketrekning og uventede innskipning i Namsos - og den våpenhvile som brigaden som følge av dette ønskte med den tyske overkommando, er overenskomst igår truffet om fiendtlighetenes opphør for 5. brigades vedkommende fra 4. ds. kl. 14., undertegnet av brigadens sjef, oberst Getz og sjefen for D.R.3 oberst Wettre.

Ifølge denne overenskomst vil oberst Getz og oberst Wettre med sitt æresord innestå for at våpenen og ammunisjonen bli nedlagt på norsk side.

Soldater som forlater sin avdeling uten tillatelse, blir betraktet som desertører og straffes etter den tyske krigslov. For sabotasje eller andre skadevirkende handlinger er dødsstraff."

London, 7. mai 1940

Det er fire dager siden utenriksminister Koht kom til England. I dag er det 7 mai, og han opholder si fremdeles i London. Han er altså enda ikke vendt tilbake til den plass hvor han "hører hjemme". *gode*

Og det har naturligvis sine grunner. De samtalene han skulde ha med Chamberlain og Halifax fant ~~først~~, sted igår. De er forresten falt tilfredsstillende ut, - tilfredsstillende for englanderne.

Koht hadde måttet vente litt på disse samtalene. Førsteministeren i et Imperium er ikke forpliktet til å stå til disposisjon for en norsk utenriksminister til hvilket som helst klokkeslett på døgnet. Dessuten har disse herrer akkurat nu sine høist personlige bekymringer. Det trekker op til et kraftig uvær på Englands parlamentariske himmel. I de store avisers lederartikler står det svart på hvitt at det er noe som forestår, - en overraskende, muligens endog sensasjonell forandring.

Det er en hel rekke spørsmål som forelegges

og det visste de gamle lederne fra samtlige av de politiske partier, at skulde den brede masse av folket faa sinene opp for alle de reformer og forbedringer som Nasjonal Samling vilde, og fremdeles vil gjennemføre, saa kunde de for alltid si farvell til sine kjære taburetter.

Derfor var alle vaare motstandere enige om den ene ting, nemlig aa skremme folk bort fra N. S. med alle de midler som stod til deres raadighet. Den propaganda som i tidens løp er brukt mot oss i N. S. savner ethvert sidestykke i norsk poletikk. En renslig propaganda var det alderig tale om. Man vaaget ikke aa ta diskusjonen om vaart programs riktighet opp til drøftelse, for der visste de at de maatte komme til kort, men man benyttet sig av simple bakvaskelser og løgner mot de personer som stod i ledelsen, da i første rekke mot vaar fører Vidkun Quisling.

Ingen norsk økse økse politiker er vel i den grad blitt bakvasket og øreskjelt som han. Det var det eneste vaaben som hans motstandere kunde finne, som kunde ramme ham. Hans ord og handling var det vanskelig aa kunde finne argumenter som kunde ramme, derfor maatte man benytte sig av den liddelige bakvaskesespropagandan. "Aange som ikke kjenner Quisling, vil kanskje kunne tro paa noget av de løgner som er utsatt om ham, men for den som kjenner ham det aller minste, vil de straks finnes latterlige og utenkelig. Den kamp som Quisling og hans folk har ført vidner ikke akkurat om nogen dans paa roser, men den har vært en kamp med livet som innsats. Og denne innsatsen har de ene og alene villet ofre for Norges skyld.

Etthvert fornuftig menneske maatte i de 2-3 siste aarene skjønne at det drev til et nytt verdensoppgjør, men her hjemme har Quisling helt siden N. S. blev stiftet i 1933 og enda før den tid advart det norske folk mot det som maatte komme. Gjennem ~~sin~~ taler, brosjyrer og skrifter har vi gang paa gang sagt ifra, men her hjemme foretrakks folket aa sove sin lune søvn, og trøste sig med at "det kan ikke hende her"

Quisling begynte med aa advare mot nedleggelsen av Norges forsvar; han sa det vilde bety selvutslettelse for nasjonen. Han blev ikke hørt. Han advarte mot vaart fortsatte medlemskap i folkenes samband, som kunde

4 side.

bety at Norge kunde bli dratt inn i en stormaktskrig, som vi for det første ikke hadde nogen som helst interesse av, og som vi desuten med vaart manglende forsvar ikke hadde den ringeste forutsetning til aa ta del i. Han blev ikke hørt den gangen heller. Regjeringen fant det sikrest og best aa bli staende i dette forbund som til slutt utartet til aa bli et forbund ensidig settet mot Tyskland og Italia. For likesom aa markere at vi vilde være nøytrale fikk vaar regjering i stand den saakkalte Oslo-konvensjon, en samling av de smaa stater i Folkeforbundet som mente at de ikke vilde være forpliktet av aa støtte stormaktene England og Frankrike hvis det skulde komme til en krig med Tyskland. En saadann støtte var vi nemlig forpliktet til i henhold til folkeforbundets partikkel 16, som handler om militære sanksjoner. Denne henstilling fra Oslomaktene blev dog alderig offentlig godkjent av stormaktene, og den stod fremdeles ved maikt den dag da Norge blev trukket inn i krigen.

Da saa krigen var brudt ut den 2 sept 1939, og ragnarokket gjenlød overalt i verden, adverte Quisling igjen, og manet til en absolutt nøytral holdning, og tok skarpt til orde mot den engelske propagandaen her i land. Dengang blev han preskjelt og kalt for spion. Regjeringen vilde ikke innse at en nøytralitet betinger lik optreden overfor begge de krigførende ~~Nazi~~. Hvor langt vi var kommet i vaar ikke-nøytrale holdning fikk man først etter krigen greie paa, da det blev kjent at red erf forbundet ~~hadde~~ med regjeringens vidende først forhandlinger med engelsmennene om at vaar hahdelsflaate skulde stilles til engelsmennenes disposisjon.

Da Altmarkaferen var utspilt kunde ingen lenger være i tvil om hvorledes det var fatt med vaar nøytralitet. Midt for synet paa en norsk torpedobaat gaar det engelske krigsskibet „Cossak“ inn i en norsk fjord og border og plyndrer det tyske ~~sk~~ statsskibet Altmark. Den norske torpedo baaten apnet ikke ild mot overfallsmanden etter ordre fra den norske regjering, fordi overmakten var for sterk. Naar har man ellers i Norge undlatt aa handle riktig fordi om overmakten var for sterk. ? Nei det var ikke det som var grunnen, grunnen var nokk de ord som vaar tidligere utenriksminister Koht lot falle i et regjeringsmøte da han paa et direkte spørsmål svarte. "Kva me gjør eller ikke gjør, skulde uløkka være ute, mas me se til at me ikkje kom med paa den gale sida." Det var det som den norske utenrikspoletikken var preget av det siste halve aaret.

Vi kan vere enige om at 99% av det norske folket vilde være nøytrale, vi vilde ikke for all del blandes inn i det inferno som vi ikke kunde møte, fordi vi var aldeles uten forsvars midler.

Da saa til slutt den engelske mineutleggingen i de norske farvann kom, skulde man i alle fall trodd at regjeringen vilde gjort nogen effektiv motforholdsregler; men nei de trodde ~~h~~visst at de kunde la det passere med en papit protest i London igjen. Den protesten var bare et ytre tegn, for tilsynelatende aa markere vaar nøytralitet. Regjeringen hadde allerede da solgt vaart land i London. Den engelske statsminister Churchill mddgav i sin tale den 10 juni iaar at den engelske ekspedisjonsstyrke allerede den 6 april hadde forlatt britiske havner for aa landsette tropper i Norge. At vaar regjering viste om det maa være hevet over en hver tvil.

Likeledes er det senere hevet over en hver tvil om at regjeringen hadde faatt underretning om at en tysk flaate var paa vei nordover den 8 april. Ikke engang da ~~værkxds~~ gikk de til mobilisering, for de var aldeles siire paa at engelsmennene vilde klare aa komme først. De viste at engelsmennene hadde to dagers forsprang, og stoltte sikkert paa at den britiske flaaten vilde stenge tyskerne inne i Kattegatt. Disse beregninger slo dog aldeles feil. Da engelsmennene fikk etterretning om at den tyske flaaten var gått ut, trakk de sin egen ekspedisjonsstyrke tilbake til britiske ~~k~~ havner for aa omlaste den i krigsskib. Det var derfor at de britiske tropper kom sist. Hverken den engelske eller norske regjering hadde tenkt sig muligheten av at tyskerne skulde klare aa forser den britiske sperring og da det først var skjedd, brøt panikken ut.

Regjeringen hadde unlatt aa mobilisere fredag den 5 april, enda baade

5 side

kommanderene general og admiral hadde tilraadet det. Isedenfor au sette alt inn paa aa styrke vaart forsvars beredskap, blev det gjort hvad som kunde gjøres for aa svekke det. Den 1 april blev nøytralitetesvaken over hele landet skiftet ut, og nye folk kalt inn til tjeneste, tildels folk uten nogen som helst ~~utdannelse~~ ^{medlemmer} maxførskudd. Paa Oskarsborg var det den 8 april bare ~~to~~ befalslever som kunde forsvare festningen, desuten var det dem 360 rekrutter, som man maatte sette i en bombesikker kjeller da fiendtlighetene begynte. Saa sent som 8 april blev et gardekompani sent hjem. Det var ikke de militære myndigheter som hadde skylden for dette. Nei, det var regjeringen som hadde tatt sig myndighet til aa disponere over vaare militære styrker. Det beste bevis paa det er den kjensgjerning at flere av kapteinene ~~den~~ 8 april gjennem komanderende admirael hadde forlangt at vaare minesperringer skulde legges ut, hadde faatt det svar at regjeringen vilde gi ordre naar det skulde skje; de hadde fyrt opp under kjelene paa sine ~~minesperringe~~ utleggere for aa være parat paa korteste varsel; fikk en overhaling fra øverste hold for deres sløsing med brehsel.

Hvorfor regjeringen sørget for at beredskapen var saa liten som den var den 9 april sier sig selv. De stolte ikke fullt ut paa de militære sjefer, og fryktet for at disse for egen regning vilde forsvare vaare nøytralitet naar engelsmennene kom.

Likevel, skjønt regjeringen var fullt klar over vaart fprsvars beredskap den 9 april, nølte de ikke med aa erklære Tyskland krig, og sendte ut ordre om full mobilisering. Det var for dem den siste sjanse, og den førte dem ogsaa ut i ulykken sammen med hele det norske folket.

De folkene som i alle ~~aar~~ systematisk hadde ødolagt Norges forsvar, nektet det bevilgninger, øreskjelt offiserene, betenkte sig ikke ett sieblikk paa aa sende tusner av unge norske menn i døden for aa forsvare ~~din~~ egen sek. Efter at alle vaare viktigste militære depoer og arsenaler var erobret, og menge av vaare ~~de~~ mobiliseringsplasser var fallt i tyskernes hender, ~~vi~~ skulde vi mobilisere for aa kaste dem ut av landet. En mobilisering som

6 side

etter den oppsatte plan skulle gjennemføres på 18 mobiliseringsdager skulle ikke skje på to dager. Og ikke de to første dager, men først torsdag den 11 og fredag den 12 april. Selv for en godt organisert og veltrebet hær ville oppgaven vel nærmest ha vært umulig, for Norge kunde det ikke bety annet enn undergangen.

Slik var situasjonen da Quisling grep inn. For om mulig så berge livet til tusser av norsk ungdom, og redde vaart land fra å bli ødelagt av krig tok han regjeringsmakten, og tilbakekallte den vanvittige mobiliseringsordre.

Ved den handling sparte han ganske sikkert tusser av norskungdoms liv.

Jeg er blandt andre, en av de mange som ganske sikkert kan takke ham for mitt liv. Jeg var da krigen brøt ut befalsolev, og laa kasernert i Oslo. Den 9 april fikk vaar skole ordre om å stanse 3000 tyskeres fremmarsj på Mosseveien. Vi var i alt 50 stridsdyktige menn, og hadde som våben ikke annet enn karabiner, og nogen gamle skolemaskingeverer som det kunde hende å av og til fant på å vilde funksjonere. Med den styrke og utrustning skuld vi møte 3000 av verdens beste soldater. Vi viste alle sammen hvad det betød. Kom vi i kamp kunde det ikke bety annet enn døden for oss. Men ikke en av oss fant på å protestere mot den vanvittige ordre. "en jeg kan forsikre at bitterheten mot dem som sente oss ut for å dø, den kan ikke måles.

Takket være Quislings inngripen kom vi ikke i kamp den dagen, men blev isteden sent innover i landet. I 3 dager red vi nordover. Stadig durte større formasjoner av fly over hodene på oss, det hadde vært deres minste kunst å utslette oss alle sammen med sine bomber, men de kom ikke, fordi at Quisling drev og underhandlet med kongen om en fornuftig ordning, og derfor ble vi skaanet. Da saa de forhandlingene brast, begynte virkelig krigen med all dens gru, og vi fikk mere enn en gang føle at det i alle tilfelle ikke skyldtes tyskerenes svakhet at vi ikke ble eksplidert de første dagene.

Quisling måtte etter sin mislykkede aksjon trekke sig tilbake. Hans motstandere som var blitt tilbake i byen, intrigerte bak hans rygg, og forklarte tyskerne, at det var bare Quislings person som stod ives for en fredslutning. Som den nordmann han var, trakk han sig da tilbake for ikke å staa ives for en fornuftig ordning. ~~Men det var bare tomme~~

7 side.

Men det var bare tomme ord hans motstandere hadde brukt. Regjeringen stoltet ubetinget paa sin engelske forbundsfelle, og vilde ikke gi opp den ulike kamp. Tusner av norsk ungdom stupte i kampen, og deres uskyldige blod roper til oss fra Norges slagplasser. De roper om hevn og forbandelse mot den regjering som sendte dem ut for aa dø, uten vaaben i haand, og for aa kjempe for en sak som ikke var Norges sak, men som var Englands sak.

Jeg var tilstede da en norsk soldat drog sitt siste aandedrag, og jeg skal alderig glemme de ord som han presset over sine leber" Gutter de her lett oss dø for England, tyskerne vilde oss ikke noget vondt."

Den hjelp som engelsmennene sendte oss skal jeg ikke omtale nermere, men det er aldeles uforstaalig at regjeringen ikke kapitulerte etter deres første flukt fra Aandalsnes. Heller ikke etter nederlaget i "Namsos og Narvik".
vilde regjeringen trekke konsekvensene av sine forbundsfeller, reddeles og staar solidarisk med det norske folk i den vansklige situasjon ~~dø~~ hadde bragt det opp i. Istedet foretrakk de ~~ø~~ fortrekke over tøl England med alt vaart gull for aa fortsette kampen derfra.

Man skulde i alle tilfeller ha trodd at de nordmenn som var blitt tilbake i Norge hadde lært av det som var skjedd; men det er sikkert at de gamle partipositikerne hadde i alle tilfeller ikke lært noget. De tok ~~øye~~ forhandlingene med tyskerne ~~opp~~, og fortsatte ellers med sitt vanlige kjekk. De gikk med paa alt det tyskerne forlangte, avsatte baade konge og regjering men da det gjalt deres egne stillinger og bein, tviholdt de krampaktig paa dem. Da var det at reichskommisær Terboven brøt forhandlingene med dem den 17 sept. Det er vel for dem som ~~aa~~ kjenner sakene nermere den svarteste dag i ~~aa~~ lands siste historie. Da stod vi faktisk paa terokken til aa bli et tyskt protektorat.

Igjen var det Quisling som grep inn og reddet sitt land. Han påtokk sig ~~aa~~ danne en nasjonal regjering som skulde ha til sin første opgave aa lede Norge mot den nye tids nyordning. ~~ute i programmet.~~

Den 25 sept blev den nye regjering konstituert av reichskommisær Terboven, den første norske regjering, hvor samtlige regjeringssjefer er

8 side.

fageksperter paa sitt omraade. Allerede det er saa opokegjørende at det varsler noget helt nytt i Norges historie. Fra nu av er det dem som har den beste utdannelsen og de beste evner som skal styre med land og rike. Den nye regjering har en langt større makt enn nogen tidligere regjering har hatt i dette land, men saa viler det ogsaa paa de enkelte regjeringsmedlemmers skuldre ett langt større ansvar enn det tidligere har vilt paa nogen andres skuldre. ■

Det er saa mange av vaare motstandere som hevder at Nasjonal Samlings program er et kopi av det tyske nasjonalsosialistiske partis program, men det vidner bare om hvor daarlig de her satt sig inn i tingene naar de kan si noget slikt. Nasjonal samlings program krever en handlekraftig nasjonal riksregjering, med fagfolk som regjeringsmedlemmer. Det krever et riksting til avløsning av det tidligere storting, hvor medlemmene er valgt etter de yrker de ~~representerer~~, og ikke etter hvor de tilfeldigvis bor i Norge. Derved sikrer man sig at landets næringsliv og kulturliv faer den rette innflytelse paa riket s styre. Denne ordning ~~er~~ er helt spesefikk egen for Nasjonal Samling, og er hverken praktisert i Tyskland eller Italia.

Hvad vi vil, det er aa bygge pas det i oss selv som er spesefikt norskt og nasjonalt. Vi ønsker i alle deler aa optre og handle som nordmenn, og som selvstendige menn. Vi vil finne tilbake til det i oss som binder alle nordmenn sammen, nemlig troen og kjærigheten til vaart fedreland, sammen med håpet om at vi igjen skal finne fram til den plass i verden som høver sig for vaart folk med dets rike tradisjoner.

Vi er et lite folk, men vi er et folk som har satt vaert prek paa verdenskulturen. Menn som Bjørnson, Ibsen, Hamsun, Grieg, Bull er alle sammen folk som har skapt sig et navn ute i verden, og som har bidradd til aa gjøre Norges navn kjent og aktet ute i verden.

Det finnes ikke den havn ute i verden hvor ikke det norske flagget har været, det været fra nord og sydpolen, og det har været fra seiersmastene ved sportsstevnene rundt omkring i verden.

9 side.

Alt dette er ting som forplikter, vi kan ikke siitte aa sole oss i glansen av fordums seire, vi maa ut aa vinne nye og enda størrre seire. Vi stiller i sørdeleshet store krav til den norske ungdommen. Vi, er det, som skal berge det, som tidligere genrasjoner har ødslaet bort, Veldig arbeids oppgaver ligger foran oss, og det ligger en opgave aa venter paa hver enest en av oss. Tidligere har ungdommen bare vært betraktet som nogen individuer som var paa stadiet midt mellom barn og voksen. Slik ser vi i N. S. ikke paa ungdommen, vi betrakter den derimot so et av fundamentene i det nye Norge. Det er den glade sorgløse og arbeidene ungdom som skal skape den nye tid. For aa kvalifisere ungdommen, og gjøre den rustet til de oppgavene som den staar foran er det nødvendig aa gi den en grundig og alsidig utdannelse. Vi vil at hvert enkelt individ skal opdrages til et selvstendig handlende individ som skal fas full anledning til aa utnytte alle sine evner til hele folketts beste. Det er forbi med den tid, da begavet ungdom ble holdt tilbake fordi de ikke hadde penger til aa skaffe sig en god utdannelse. Vi vil at samfundet skal hjelpe all begavet ungdom fram, uansett enten det er en arbeidersønn, eller bondesønn. Det er likeledes forbi med den tid da en hvilken som helst pappagutt kan skaffe sig en god stilling og et godt utbytte ene og alene fordi han har pappas penger og gode nevn i ryggen.

Vi ønsker og ønsrer at hvilketsomhelst ærlig arbeide. For oss er bankdirikten og bonden like viktige mennesker, Vi spør ikke et menneske om hvilken stilling det har, og verdsetter det deretter, men vi spør, "Er du et ærlig arbeidende menneske som paa din plass, gjør din innsats for dit folk og land?"

Ut fra dette syn er det ogsaa at vi er gaatt inn for arbeidstjeneste for all norsk ungdom. Vi vil derigjennem skape respekt og aktselser for det kroppslige arbeide, sveise all ungdom fra by og land sammen for den felles opgave, aa utrette, og skape noget for Norge og det norske folket.

Ogsaa naar det gjelder ungdommens skoleutdannelse krever vi reformer. Vi vil finne fram til en bedre skoleutdannelse paa kortere tid, og der

lo såde.

legges større vekt paa karakterdannelse, samfunnasaand og kroppsutdannelse, ut fra erfaringen av det man faer bruk for i det praktiske liv idag. Det arbeides i disse dager paa en samlet skoleplan med spesialisering etter den enkelte elevs anlegg og behov. Som ett ledd i denne plan gaar med utbyggingen av vaare forskningsinstitutter og fagskoler.

Som man skjønner krever den nye tid meget av ungdommen, men den sørger ogsaa for at den er kvalifisert til aa ta sig de opgaver som kommer til aa vile paa dens skuldere.

Det nyttet ikke lenger aa holde sig uintreseret utenfor, enten er man med paa aa bygge den nye tid, og skape en lysere framtid for vaart fedreland, eller ogsaa er man imot og virker som en bremsekloss, som maa fjernes.

Det norske folket har alltid hatt emnen til aa ta ett skipptak naar det er kommet ut i en alvorlig situasjon, men denne gang kreves det noget mere av oss, vi maa nu arbeide paa lang sikt. Norges framtid er ikke bare avhengig av resultatet av denne krigen, det er avhengig av det norske folkets vilje og innsats til aa hevde sig som et fritt og selvstendig folk. Skal vi naa fram til det er det bare en vei aa gaa.

Rikscommisær Tarboven sa i sin tale den 25 sept.

"Men ett maa hele det norske folket være klar over: For en fremtidig nasjonal norsk løsning av den naaverende situasjon, som er skikket til i vidtgaaende utstrekning aa vinne frihet og selvstendighet tilbake for det norske folk, gis det bare en vei, og denne fører over Nasjonal Samling."

Norsk Ungdom! du staar nu foran valget, ett fritt selvstendig Norge, eller ett Norge som ~~es~~ protektorat. Ditt svar kan bare være: "Ett fritt selvstendig Norge". Derfor slutt dig til Nasjonal Samling, og finn dinn plass i vaare rekker i kampen for Norges gjenreisning og selvstendighet! :

Heil og Sal

Jens Berentzen.